

quam effectum qui est ordinatio, separasse ab causa quam constituunt litterae dimissoriae.

3. Negari non potest, Tridentinum decretum hanc benigniorem pati interpretationem; illudque de cetero, cum poenam statuat, esse odiosum. At in odiosis quod minimum esse sequendum iuris regulae docent.

4. Demum vera probabilitas sententiae quam defendimus, tum ob vim intrinsecam, tum etiam ob extrinsecam doctorum auctoritatem, quamvis alia sit minor, negari non potest. At vera probabilitas ab censura incurrenda eximit.

5. Argumenta vero quae in contrarium adducuntur solvi posse, si dicamus, ab contrariae sententiae defensoribus affirmari quidem, sed non probari, Concilii Tridentini patres disiunctive locutos esse. Quod autem dicunt, concessionem dimissoriarum esse in se actum perfectum et consummatum supponere videtur quod in quaestione versatur; supponit enim Tridentinos Patres disiunctive locutos esse: quaestio autem est: an Tridentini Patres disiunctive vel copulative locuti sint.

Equidem Garcia affert resolutionem Sacrae Congregationis Concilii. Observamus autem illam a nobis reperiri non potuisse penes alium auctorem quemlibet ex iis quos evolvimus; aliquos eam citare in fide Garciae; non unam citari ab auctoribus S. Concilii de-

clarationem quae numquam lata reperitur; ideoque, ut sincere loquamur, niti illi declarationi veremur, donec eius authenticitas probata non fuerit.

Exinde monere lectores praetermittimus, quod quamvis Capitulum concedens litteras dimissorias interdicto subiaceret, et alii suspensioni, tamen nullam poenam incurreret Clericus qui illis epistolis usus non fuerit; in decreto enim poena infertur in ordinatos; *et sic ordinati*. Et satis.

CAPUT VII.

Suspensione afficiuntur promoti per saltum.

Eiusmodi decretum ita legimus *Sess. XIII, Cap. XIV de Reform.* in fine. « Cum promotis per saltum, si non ministraverint, Episcopis scopus ex legitima causa possit dispensare. »

Porro inter Commentatores quaestio agitur an eiusmodi suspensio vigeat post Constitutionem *Apostolicae Sedis*.

Totus autem quaestionis cardo in eo vertitur; an suspensio haec directe a Tridentinis Patribus illata fuerit, vel tantum indirecte. Dicitur est autem pag. 220 seqq., quod Pius Papa IX dum adhuc vigere dixit suspensiones a Tridentino Concilio latas, eas intelligendas esse quas directe et de novo statuit, non autem illas quas confir-

mavit a veteribus canonibus latas sive per generalia verba, sive per speciales allegationes; demonstravimus enim cl. Avanzini doctrinam sequentes, has postremas dici non posse censuras a Concilio Tridentino latas. Suspensio igitur haec lata contra promotos per saltum censenda ne est a Patribus Tridentinis directe lata, vel tantum indirecte, antiquorum scilicet canonum sanctiones innovando?

Et quidem clarissimi Frat. Piatius *Commentarius* in *Const. Apostolicae Sedis* pag. 320 [3], et Commentator Patavinus pag. 335 hanc suspensionem, ut censura est, non amplius vigere dicunt post Pianam Constitutionem, eo quod de novo et directe a Tridentinis Patribus inflictam non fuerit; quamvis arbitrentur uti poenam et prohibitionem adhuc vigere, cum de hisce Piana constitutio sollicita non sit.

E contra Avanzini *Editio tertia Manualis* pag. 110 affirmat hanc suspensionem adhuc in suo vigore permanere, atque ad rei claritatem eius exscribimus verba.

« Quum haec suspensionis censura non solum sit a Tridentina Synodo indirecte innovata, sed potius declarata, facta quoque Episcopis facultate eam absolvi, in suo vigore permanet, iuxta ea quae scripsi in appendice III, pag. 48 et seqq. »

Eum autem sequitur cl. D'Annibale in *Summula Part. III,*

pag. 124, Not. 16. scribens: « Non item per saltum ordinatus, » quia haec poena veteri iure introducta (C. 1, Dist. 52, C. un. De Cler. per salt.) a Tridentino (XXIII, T. 14) probata dumtaxat fuit. » Atque ad haec intelligenda lectores remittit ad Prolegomena § 388, 2.

At Avanzini in *alleg. pag. 48 et seqq.* nil aliud scripserat nisi quod post *Constitut. Apostolicae Sedis* non amplius vigeant censurae a Concilio Tridentino sive per generalia verba, sive per speciales allegationes innovatae.

Cl. autem D'Annibale id ipsum scribit *loc. cit.*: « Non eas scilicet, » quas Tridentinum confirmavit ex iure antiquo; nec quas innovavit, nisi forte cum antea essent ferendae sententiae, eas fecit latae sententiae; sed quas ipsum Concilium invexit, sanxit. Et neque has omnes, sed 1. exceptis his censuris quae mutatis temporibus obsoleverunt, *ut XXV, Ref. Reg. 4.* et 2. his locis exceptis ubi Tridentinum receptum non fuit. »

Ita ut scriptor uterque affirmare videatur hanc suspensionem contra ordinatos per saltum ideo etiam vim habere, eo quod Tridentini Patres nedum ipsam indirecte innovaverint, sed etiam declaraverint (ita enim obscuram loquendi rationem ab Avanzinio adhibitam intelligendam esse arbitramur) imo, iuxta praestantissimum d'Annibale, probaverint, atque ideo veluti de

novo lata a Tridentino Concilio putanda sit.

At nescimus utrum eiusmodi rationes rem conficiant. Primum enim certum est, Tridentinos Patres ad veterum canonum sententiam decretum tulisse, quod adeo evidens est, ut praetermissa particularium canonum allegatione, veluti si illos notissimos putarent, suspensionem in iis latam iterum statuunt decernantque. Qui autem ita agunt, quid aliud agunt nisi per generalia verba poenas a iure inflictas ipso facto renovare?

Sed hanc suspensionem a Tridentinis Patribus probata fuit, scribit cl. d'Annibale. Utique. Sed censuras, quae in antiquis canonibus inflictas, intactas conservarunt, nonne probarunt? Nonne ut immotae consistenter voluerunt? Quare igitur viri sapientissimi scripserunt, post Constitutionem Apostolicam Sedis unam vigere censuras quas Tridentini directe tulerunt, non alias, quas innovarunt ex veteribus canonibus sive per generalia verba, sive per allegationes speciales?

2. Non intelligitur quid Tridentini Patres declaraverint; etenim et in Can. *Sollicitudo*, Dist. 52, et in Cap. unic. *De Clerico ordinato per saltum*, sermonem esse de suspensione, et non irregularitate ex doctissimorum Canonistarum sententia, et ipsorum Canonum lectione probare admodum difficile non erit.

Porro Canon *Sollicitudo* ab Ale-

xandro II R. Pontifice conditus ita legitur: « Sollicitudo dilectionis » tuae statuit consulere, utrum » portator istarum litterarum, Diaconatus et Presbyteratus officium » idoneus sit peragere, nec ne; » quum ad id praepostero cursu, » subdiaconatus ordine postposito, » negligentia potius, quam superbia » cognoscatur ascendisse. Unde nos » consulendo caritati tuae mandamus, ut ab officio Sacerdotali » eum prohibeas, donec proximo » quatuor temporum ieiunio subdiaconatus ministerium sibi rite » imponas, et sic deinceps ad maiora officia eum redire concedas. »

Aliud vero Caput ab Innocentio III latum ita legimus. « Tuas litteras continebant, quod (sicut ex relatione quorundam receptoras) P. Presbyter, Diaconatus ordine praetermisso, se fecit ad Sacerdotii ordinem promoveri. Ipse tibi quoque secreto confessus est, se pro certo nescire si res taliter se haberet, sed ex quo boni viri hoc asserebant, inter quos fuerat conversatus, credebatur assertioni eorum, eo quod tempore quo ordines inferiores susceperat intra annos discretio nis fuerat constitutus. Tu igitur ipsum ad Apostolicam Sedem transmittens, nobis supplicasti humiliter ut cum eo misericorditer agere dignemur. Nos igitur eius miseriae condolentes fraternitati tuae per Apostolicam

» Sedem mandamus, quatenus condignam poenitentiam pro huiusmodi negligentia iniungas eidem; » qua peracta (quod non intelligitur iteratum quod factum esse nescitur) ipsum in Diaconum ordinare procures, et sic de misericordia eundem ministrare permittas in ordine Sacerdotis. »

In his vero canonibus Avanzinio videtur agi de irregularitate, hanc autem poenam a Tridentinis Patribus non probatam, pro eaque suspensionem inductam. « Ex quibus mihi apparet, sententiam veteri iuri magis conformem, eam esse, quae docet, ordinatum per saltum esse irregularem; sed post Tridentinum Decretum, ob verba si non ministraverint... Episcopus possit dispensare, declaratum satis videtur, ordinatum per saltum non esse irregularem, sed esse ipso facto suspensum, ita ut si ministraverit, irregularis evadat, proindeque indigeat apostolica dispensatione. »

Quae si vera essent, ex poenae commutatione arguere possemus, Tridentinos Patres veluti de novo hanc legem tulisse vel instaurasse, ideoque uti directam considerari posse. Attamen non admodum certa esse quae scribit Avanzini primum ex ipsius verbis deducitur; apparet enim scribit, non explorata res est. 2. Quod vero ipsi apparet, non apparuit neque Reiffenstuel, qui *Ius Can. lib. V Decret., Tit. XXIX, n. 5* scribit: Ob so-

» lam susceptionem Ordinis per saltum irregularis non evadit, si » ab exercitio talis ordinis abstinet... Ratio est quia haec irregularitas in iure nullibi expressa » reperitur; consequenter non contrahitur. » At in iure expressa reperiretur, si in citatis Canonibus de irregularitate sermo esset.

Neque apparuit cl. Schmalzgrueber qui *Part. III Tit. XXIX n. 4.* quaerit: An sic promotus incurrat irregularitatem? Resp. « Non incurrit nisi ministrando temere in ordine sic suscepto, quia hoc nullo iure expressum est; imo ex *Cap. un. cit.* et *ex Cap. XIV cit.* (Conc. Trid.) satis clare intelligitur non incurrere, dum episcopus permittitur dispensare cum sic promotis, si non ministraverint, non alia certe ex causa, quam quod casu, quo non ministrarunt, irregularitatem nullam incurrant. » Sapientissimo igitur Canonistae videtur et in *cit. Cap. unic. de Clerico ordin. per saltum* agi de suspensione; et non de irregularitate.

Idipsum autem visum fuit Thesauro *De poenis, Part. 2 Cap. XIII, Voc. Ordo* quo scribit: « Media sententia est magis communis, promotum per saltum non esse ex hoc irregularem, sed esse ipso iure suspensum ab exercitio ordinis sic male suscepti tantum; nec posse ulterius promoveri, nisi cum eo dispensetur; *ex cap. un. Tuas litteras, de Cler. per*

» salt. promot. Atque plurimis citatis doctoribus concludit: et » ita servat stylus Ecclesiae Romanae. » Ita ut et Thesauro visum fuerit in cit. Cap. agi de suspensione, et non de irregularitate.

Cum autem ita res se habeat; quid Tridentini Patres egisse dicendi sunt, nisi illum canonem renovare, et latam in eo suspensionem confirmare? Novam itaque legem non condiderunt, sed antiquam confirmarunt: at censurae in Tridentino confirmatae sive per generalia verba, sive per speciales allegationes in Constitutione *Apostolicae Sedis* non comprehenduntur. Ergo suspensio haec lata in Clericos per saltum promotos vigere dicenda non est.

Sed esto: Tridentini Patres Canones illos declaraverint. Num ne exinde falsum erit eos renovasse antiquos canones, vel dicendi sunt novam legem poenamque statuisse? Nequaquam. Si enim declararunt canones illos, nil aliud effecerunt quam edicere illis in Canonibus agi de suspensione et non de irregularitate. Canones enim ut erant dimiserunt; qui enim legem declarat non novam legem condit, sed veterem lucidiori verborum ordine exponit. Tridentinos Patres autem veteres Canones intactos dimisisse, ex eo quoque patet quod suspensionem in illis contentam renovarint, Canonum supposita cognitione; eos enim nec citant. At eiusmodi agendi ratio manifeste

innuit, legumlatores nixos absolute fuisse veteri sanctioni, neque quid novum statuere voluisse.

Neque contraria stat sententia, quod Patres Tridentini Episcopis facultatem fecerint eiusmodi suspensionem absolvendi. Id enim demonstrat quidem Tridentinos Patres extendisse hanc potestatem, sed minime demonstrat relate ad substantiam voluisse novam legem condere. Etenim per eiusmodi extensionem hoc dixerunt: concedimus Episcopis facultatem dispensandi ab suspensione quam antiquiores canones tulere contra promotos per saltum; At hoc est legem in antiquis canonibus contentam proponere; eiusmodi autem leges post Constit. *Apostolicae Sedis* non vigere ipse Avanzini fatetur.

Ex iis vero sequens argumentum exurgit. Non negabunt adversarii, sententiam quam propugnamus, gravi fundamento niti tum intrinseco rationis, tum extrinseco auctoritatis; atque tanti faciendam esse quanti contrariam, ni etiam maioris. Habemus ergo dubium speculative positivum quod afficit ipsam legis existentiam, seu reddit dubiam ipsam legem; at lex dubia non obligat; quo igitur fundamento vim huius legis post Constitutionem *Apostolicae Sedis* statuemus?

Concludimus igitur, eiusmodi suspensionem, quatenus censura est, vim non habere post Pianam Constitutionem; at vim suam servare quatenus poena est et prohibitio;

ideoque Tridentinum Caput breviter exponimus.

Porro Ordinatio per saltum est ascensio ad superiores ordines praetermisso inferiori; ut si quis non suscepto subdiaconatu ad diaconatum promoveatur, vel ordine Diaconatus praetermisso, ad Sacerdotium. Nihil autem interest si praetermissus fuerit ordo maior vel minor, quandoquidem legis verba veritatem sortiuntur tam in maioribus quam in minoribus ordinibus; etenim et hi ordinatim suscipiendi sunt, et in his etiam ministratur.

Quaestio esse posset circa primam clericalem tonsuram, quae ordo non est, ideoque non videntur ordinati per saltum, qui ordines minores reciperent, ea nondum recepta. Attamen affirmativam sententiam tenendam esse Canonistae docent, quos inter citamus Schmalzgrueber qui *loc. cit. nn. 10, 11* scribit: « Sed etsi (prima clericalis tonsura) ordo non » sit, est tamen primus gradus, et

» quasi fundamentum ordinum, ad » quos disponit, et capaces fideles » efficit. Quare dicendum est a sic » ordinato suspensionem incurri, » ut exequi officium ordinum sic » susceptorum nequeat, donec primam tonsuram recipiat... et de » claratum est a S. Congregatione » Concilii teste Gallemart *ad Trident. Cap. 14.* » Quod idem scribit Reiffenstuel *loc. cit. n. 6 (1).*

Ex relatis autem Canonibus satis constare arbitramur, quod promotus per saltum ita suspensionis poena afficeretur, ut 1. prohiberetur in ordine per saltum suscepto ministrare; 2. ordinem praetermissum suscipere; 3. et ad superiorem ordinem ascendere ante consecutam dispensationem (2). Hinc audiendi illi non sunt qui aliquando putarunt, ordinatum per saltum suspensum manere ab omnibus etiam illis ordinibus quos rite susceperat, quos videant lectores apud Schmalzgrueber *loc. cit. num. 6.*, etenim latae in re leges sunt poenales,

(1) Penes Giraldi *Expositio Iuris Pontif. Part. I. Sect. 869. Nota II.* habetur testimonium ipsius Gallemart quod exhibimus: « Ex declaratione Congregationis Concilii relata a Gallemart ad cit. cap. XIV. Sess. XXIII. Tridentini huiusmodi facultatem tributam Episcopis intelligendam esse, de promotis per saltum, immo vero etiam de promotis ad maiores ordines, omissis minoribus sive uno tantum; et etiam casu, quo aliqui omiserint primam Tonsuram: Congregatio enim censuit anno 1588 habere locum decretum Concilii in omnibus casibus positis. »

(2) Ita Schmalzgrueber *loc. cit. n. 7.* « Triplex tamen huius suspensionis effectus est. Nam 1° inducit impedimentum respectu ordinis, ad quem per saltum promotus, omisso ordine inferiore, ascendit; 2° impedit, ne ascendere possit ad superiores ordines; 3° speciale impedimentum inducit respectu ordinis praetermissi, ne suscipere illum sine dispensatione possit; nam hoc etiam iura adducta probant. »

ideoque stricte interpretandae; ex iis autem nullo pacto dignoscitur quod haec suspensio sit etiam ad ordines rite susceptos extendenda. De cetero et ipsius Schmalzgrueber, *loc. cit.*, et Reiffenstuel, *loc. cit. n. 4*, et aliorum praestantissimorum doctorum, paucis contradicentibus, haec est sententia.

Hac tamen poena etiamnum promoti per saltum afficiuntur; ita ut inter antiquum et novum ius nulla alia sit differentia quam quod nunc ordinati per saltum suspensione non afficiantur quatenus est censura, percellantur tamen omnibus effectibus verae suspensioni connexis, quos supra recensuimus. Etenim quatenus poena est, intacta manet, cum poenas, nullitates actorum etc. Pius Papa IX intactas dimiserit, atque de unis censuris in sua Constitutione sollicitus fuerit, ut non semel in hisce commentariis observavimus.

In eiusmodi vero poena ordinatus per saltum manebit donec ab Episcopo dispensatus non fuerit.

At cum cl. Schmalzgrueber *loc. cit. n. 15* advertendum est, quod Episcopus non potest dispensare cum promoti per saltum neque ut ascendat ad superiores ordines antequam inferiorem praetermissum recipiat, quia id repugnat primae ordinum institutioni, ideoque ipsi iuri divino; neque ut ante susceptum ordinem praetermissum possit ministrare in ordine per saltum suscepto, quia hoc est

per se malum, et prohibitum quasi ex natura rei, supposita institutione talium ordinum. Qua de causa Episcopi dispensatio ad hoc unum tendit, ut promotus per saltum recipere possit ordinem praetermissum, in illo ministret, et deinde gradatim ascendat ad ordines superiores, si quos alios suscipere debet.

Id tamen si promotus per saltum in ordine suscepto per saltum ministraverit, vel in ordine praetermisso, ut ex. gr. si quis post subdiaconatum recepisset Presbyteratus ordinem, et ministraverit in ordine Diaconatus, quem praetermisit; lex enim aperta est: *Cum promotus per saltum, si non ministraverint*, Episcopus ex legitima causa possit dispensare. Nequaquam igitur si ministraverint. Si enim ministraverint pro dispensatione ad S. Sedem recurrendum est.

Et quidem in antiquo iure cum promoti per saltum suspensionem ipso facto incurrerent, si ministrassent in ordine male suscepto vel praetermisso, illico irregulares fiebant ob violationem censurae. Qua poena post Pianam Constitutionem, ut ex disputatis patet, non tenentur.

Attamen in Capitibus allegatis vidimus, quod Episcopis facta sit facultas dispensandi cum promotis per saltum ignorantiae vel negligentiae cuiusdam causa. Quaerimus igitur an Episcopi dispensare pos-

sint etiam cum scienter promoti per saltum; si tamen ministraverint?

Quamvis Fagnanus putaverit hos ab Episcopis dispensari non posse, tamen vera sententia illa est quae docet, potestatem hanc dispensandi post Tridentinum Concilium competere Episcopis sive ignorantibus sive scienter quis per saltum promotus fuerit, dummodo in ordine illegitime suscepto, vel praetermisso non ministraverit. Etenim Tridentini Patres non distinxerunt utrum scienter et ex ambitione et malitia ductus, vel ignorantia et negligentia quis per saltum ordinatus fuerit, sed simpliciter affirmarunt cum ita promotis, si non ministraverint, Episcopum ex legitima causa dispensare posse. Inde sequitur, quod haec eadem potestas Episcopo competat, quamvis delictum publicum fuerit, cum Tridentinum Concilium dispensationem ad delictum occultum non limitaverit.

CAPUT VIII.

*Suspensione plectuntur Parochi aliique Sacerdotes sive saeculares sive regulares qui matrimonio iungant alienae Paroeciae spon-
sos sine proprii Parochi licentia.*

Tridentini Patres *Sess. XXIV, Cap. 1 de Reform. matrimonii* e-

(1) Porro *Cap. Licet Canon* haec habet: « §. Is etiam qui ad eiusmodi regimen assumetur, ut gregis sibi crediti diligentius curam gerere possit, in Parochiali Ec-

iusmodi suspensionem his verbis tulere: « Quod si quis Parochus, » vel alius Sacerdos sive regularis » sive saecularis sit, etiamsi id sibi » ex privilegio vel memorabili » consuetudine licere contendat, » alterius Parochiae sponso sine » illorum Parochi licentia matri- » monio coniungere aut benedice- » re ausus fuerit, ipso iure tamdiu » suspensus maneat, quamdiu ab » Ordinario eius Parochi, qui ma- » trimonio interesse debebat, seu » a quo benedictio suscipienda erat, » absolvatur. » Inquiramus quinam hanc suspensionem incurrant, quodnam ob factum, et quamdiu ea perduret.

Atqui quantum ad 1^m. attinet, eam incurrunt Parochi, ii scilicet qui ab Episcopo Paroeciae regendae et gubernandae praepositi sunt. Hi autem tales esse possunt quamvis nondum Sacerdotali caractere insigniti fuerint; ut patet ex *c. Licet Canon*, et *c. Statutum de elect. in 6.º* (1) qua de causa in re, una est attendenda verbi proprietate in sua stricta significatione, neque consequenter ab suspensione ob admissum vetitum factum esset Parochus eximendus quod Presbyteratus ordinem nondum suscepit. Id enim nulla ratione defendi posset, cum Parochi non Sacerdotes ea quae non dependent a potestate ordinis Sacerdotalis pleno iure exercere possunt; in matrimonio autem ministri